

Ένα παιδί μετράει τ' άστρα

Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι από το πρώτο κεφάλαιο του μυθιστορήματος του Μενέλαου Λουντέμη Ένα παιδί μετράει τ' άστρα. Παρουσιάζει ανάγλυφα τον πόθο του φτωχού παιδιού να μάθει γράμματα, καθώς και την προσπάθεια να επιτύχει τον στόχο του παρά τις αντίξοες κοινωνικές συνθήκες.

Μια μέρα κάθισε και παίδεψε το κεφάλι του. Το 'βαλε κάτω και το παίδεψε, το 'πλεξε όπως είδε να κάνουν οι γύφτοι με το καλάθι. Στο τέλος το βρήκε: Θα 'πιανε φιλία με τα βιβλία. Θα γύρευε να μάθει από κει αυτά που του 'κρυβαν οι μεγάλοι πίσω απ' τα μουστάκια τους. Θα 'πιανε αγάπες με τις ζουγραφίες, με τα παραμύθια που λέγανε αυτοί οι μικροί χάρτινοι «παππούδες», που κάθονται στα γόνατά σου και σου λένε τις ιστορίες τους χωρίς καμώματα και παρακάλια.

Μα στο χωριό, που δούλευε παραπαίδι*, δεν είχε χαρτοπουλειά*. Έπρεπε, λοιπόν, να παρακαλέσει κανένα μπάρμπα απ' αυτούς που κατεβαίνανε στην πολιτεία και πουλούσανε το καλαμπόκι τους να του φέρει ένα. Και μια μέρα αυτό έγινε. Έπιασε έναν τέτοιο γερούλη, του 'βαλε στη χούφτα κάνα δυο μεταλλίκια* και, «σε παρακαλώ», του λέει, «αν βρεις, εκεί που πας κανένα βιβλίο που να λέει καλές ιστορίες, πάρ' το μου. Ε; Πολύ θα σε περικαλέσω, όμως...».

Έβαλε ο παππούς τα μεταλλίκια στην απαλάμη του, τα πασπάτεψε με το δάχτυλο, αναποδογύρισε ένα, για να δει τι έχει από κάτω... έστρωσε με το δάχτυλο τα μουστάκια του... και του τα 'δωσε πίσω. «Πάρ' τα», του λέει. «Αν τα χαρτιά λένε καλά παραμύθια... μου τα λες και μένα και ξεχρεώνουμε. Αν, πάλι, δε λένε, θα σου πάρω ένα αντί. Ε;...». Το παιδί τρόμαξε. Ο γέρος τότε έβαλε τα γέλια... «Αιντε, αιντε... Σύχασε...», είπε. «Δε σου παίρνω αυτή, σου παίρνω ένα μεταλλίκι. Σύμφωνα;»

Σε τρεις μέρες του 'φερε ένα χαρτί, λίγο πιο χοντρό απ' το βαγγέλιο, και του το 'δωσε. «Το πασπάτεψα από παντού», λέει στο παιδί. «Δε βγαίνει τίποτα. Για πάρ' το εσύ, μην 'πα και σε γνωρίζει και συνεννοηθείτε».

Το παιδί τ' άνοιξε τρέμοντας. Ήταν σαν μικρό σπιτάκι. «Ιστορία Σεβάχ του Θαλασσινού» έλεγε το ξώφυλλό του. Αυτό ήταν! Το παιδί έπεσε πάνου στο βιβλίο με τα μούτρα. Και το διάβαζε, το διάβαζε ολόκληρο το χειμώνα. Το διάβαζε και ξανά το διάβαζε και πάλι το ξαναδιάβαζε, και το 'μαθε νεράκι. Κείνος ο μπάρμπα, που του το 'χε φέρει, τ' άκουε και τρέμανε τα μουστάκια του. Όμορφο βιβλίο. Μόνο που είχε μια παραξενιά. Έλεγε την ιστορία του μονάχα σ' όποιον ήθελε.

Όσπου να κλείσει κείνη η χρονιά, είχε καταπιεί κι άλλα καμιά δεκαριά βιβλία. Τότε πήρε να γίνεται λόγος για κείνο το παραπαίδι, σ' όλα τα σπίτια. Το 'μαθε κι ο δάσκαλος, και μια μέρα του παράγγειλε να πάει να τον δει. Βάζει, λοιπόν, ένα παστρικό πουκάμισο και πάει.

—Α, έλα δω..., του κάνει ο δάσκαλος. Εσύ είσαι που λες τα παραμύθια;

—Δε φταίω γω..., έκανε το παιδί.

—Και ποιος σου είπε ότι φταις; Καλά καμωμένα είν' αυτά που κάνεις. Μα γιατί δεν έρχεσαι να σε γράψουμε να μάθεις και γράμματα του σκολειού; Ε; Δεν τ' αγαπάς;

Γράμματα του σκολειού! Αν τ' αγαπούσε! Μα υπήρχαν πιο γλυκά γράμματα! Πώς όμως να τα μάθει; Αυτός μάθαινε γράμματα του ποδαριού, γράμματα της τρεχάλας, μιαν αράδα εδώ και μιαν εκεί. Μαζί με τα δαμάλια. Να βοσκάνε κείνα γρασίδι κι αυτός βιβλίο. Αν τ' αγαπούσε

λέει! Τι λόγια είν' αυτά που λες, κυρ δάσκαλε! Μα πόσα κομμάτια θα γίνει ένα τόσο δα ανθρωπάκι; Βλέπεις, τα σκολειά σ' αυτόν τον κόσμο είναι όλα σκολειά της μέρας. Ανοίγουνε τις πόρτες τους μαζί με τα μαντριά. Πού να πάει; Εδώ ή εκεί;

Πάει, λοιπόν, με το κοπάδι. Και παίρνει λίγο χρήμα, που είναι πηχτός ιδρός. Το μαζεύει λίγο λίγο, όπως το μερμηγκάκι το σπόρο. Έχει κάτι σχέδια... Σκοπεύει, σα θα μαζέψει κάμποσα, να πάει στο δάσκαλο και να του πει: «Να, πάρε, και δώσ' μου γράμματα, γράμματα καλά όμως, του σκολειού...». Έχει την ελπίδα ότι έτσι δε θα τον διώξουν. Έχει ακουστά για τους δασκάλους ότι είναι καταδεχτικοί άνθρωποι και δε θα τον αποπάρουνε.

Και τώρα, να, ο δάσκαλος ήρθε μοναχός του. Η καλή του τύχη τον έφερε μπροστά του. Και τι;... Δάσκαλος αληθινός, με γυαλιά! Και τον καλάει και στο σπίτι του. Ωρα ήταν, λοιπόν. Πιάνει κι αυτός το σακάκι του και το κουνάει.

—Τ' είν' αυτό; ρωτά ο δάσκαλος.

—Χρήματα.

—Πού τα 'βρες;

—Τα κέρδισα.

—Και γιατί τα κουνάς;

—Είναι για γράμματα. Μα δεν είναι πολλά. Άμα τα κάνω μπόλικα, θα τα φέρω εδώ να μου μάθεις. Μπορεί να γίνει αυτό, κυρ δάσκαλε;

—Αν μπορεί;...

Ο δάσκαλος έβαλε τη γροθιά του στο μάτι για να διώξει ένα σκουπίδι. Ύστερα κοίταξε το παιδί βαθιά στα μάτια.

—Λοιπόν..., πήγε να του πει.

Η φωνή του ήταν κάπως αλλιώςτικη, έτσι λιγάκι σα βραχνή.

—Άσ' τα... Άσ' τα εκεί, είπε, και πήγαινε... Αύριο, που θα παχνίσεις τα δαμάλια σου, έλα..., του λέει.

—Να πάρω πλακοκόντυλο, δάσκαλε; Να πάρω χαρτιά, μολύβια;

—Όχι, όχι, καλό μου παιδί... Πώς είναι τ' όνομά σου;

—Μέλιος.

—Όχι, Μέλιο.

Και πάλι ήταν αλλαγμένη η φωνή του, πιο πολύ αλλαγμένη και πιο βραχνή.

Το παιδί στάθηκε λίγο. Ύστερα άδειασε την τσέπη του στο τραπέζι κι έφυγε. Ο δάσκαλος ούτε γύρισε να το δει. Αφανίστηκε να κοιτά έξω απ' το παράθυρο, σα να ξεφύτρωσε ξαφνικά εκεί έξω κάνας καινούριος κόσμος και πάσκιζε να τον μάθει.

Απ' τ' άλλο βράδυ άρχισε να πηγαίνει. Σα συγύριζε τα βόδια και τα πότιζε και τα πάχιζε, έχυne στο κεφάλι του ένα μαστραπά νερό, σφουγγιζότανε, έχωνε στον κόρφο του τα χαρτιά του και κλεφτά κλεφτά τρύπωνε στο σπίτι του δάσκαλου. Τα 'χανε συμφωνήσει οι δυο τους, να μη μαθευτεί το μυστικό τους πουθενά.

* **παραπαιδι:** παραγιός, βοηθός τεχνίτη

* **χαρτοπουλεία:** χαρτοπωλεία

* **μεταλλίκια:** κέρματα

➤ Αφού διαβάσετε προσεκτικά το κείμενο, να κάνετε τις εργασίες.

Οι εργασίες να γίνουν στο τετράδιο «Της γλώσσας ρόδι και ροδάνι».

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Να επιλέξετε από το πλαίσιο τις κατάλληλες λέξεις για να συμπληρώσετε τις προτάσεις.

διάλογος	αφηγητής	παραστατικότητα	συμμετέχει	δε συμμετέχει
μυθιστόρημα	πρωτοπρόσωπη	τριτοπρόσωπη	διήγημα	συγγραφέας

Ο του Ένα παιδί μετράει τ' άστρα είναι ο Μενέλαος Λουντέμης. Η αφήγηση είναι Ο αφηγητής στην ιστορία. Ο προσδίδει στο αφηγηματικό κείμενο ζωντάνια και

2. Να δώσετε ένα δικό σας τίτλο στο απόσπασμα.

3. Ποιοι είναι οι ήρωες που συμμετέχουν στην ιστορία;

4. Ποιες ήταν οι δυσκολίες που αντιμετώπιζε το παιδί στην προσπάθειά του να αποκτήσει βιβλία και να μάθει γράμματα;

5. Ποιες φράσεις δείχνουν ότι ο δάσκαλος συγκινήθηκε με την προσπάθεια του παιδιού να μάθει γράμματα;

6. Να χαρακτηρίσετε τον Μέλιο και τον δάσκαλο. Να αιτιολογήσετε τους χαρακτηρισμούς.

7. Να εντοπίσετε χαρακτηριστικά γνωρίσματα του εκπαιδευτικού συστήματος εκείνης της εποχής.

8. Να γράψετε την περίληψη.

9. Να γράψετε σε μια παράγραφο τι θα σας έλεγε ο Μέλιος, αν σας μιλούσε για την αξία των βιβλίων.

10. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω προτάσεις, αντικαθιστώντας κάθε μια από τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλη συνώνυμή της. (Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το λεξικό σας)

- Μια μέρα κάθισε και παίδεψε το κεφάλι του.
- Αυτός μάθαινε γράμματα του ποδαριού, γράμματα της τρεχάλας, μian αράδα εδώ και μian εκεί.
- Έχει ακουστά για τους δασκάλους ότι είναι καταδεχτικοί άνθρωποι και δε θα τον αποπάρουνε.
- Η φωνή του ήταν κάπως αλλιότικη, έτσι λιγάκι σα βραχνή.
- Αφανίστηκε να κοιτά έξω απ' το παράθυρο, σα να ξεφύτρωσε ζαφνικά εκεί έξω κάνας καινούριος κόσμος και πάσκιζε να τον μάθει.

Όνομα: Τάξη: Ε'..... Ημερομηνία: